

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sámova říše a Velká Morava

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_dej1_dva01
Označení materiálu	dva01_Samo_vyklad
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	Mgr. Adéla Vaníková
Anotace	Pracovní list určen pro zápis širšího výkladu, obsahuje obrázky, texty pro další práci v hodině
Předmět	Dějepis
Tematická oblast	Středověk
Téma	Sámova říše a Velká Morava
Očekávané výstupy	Prohloubit si znalost o tématu Sámovy říše a Velké Moravy, pomocí ukázek si ucelit obraz této doby a nakonec vše zopakovat v rámci krátkého testu
Klíčová slova	Sámo, Velká Morava, Mojžírovci
Druh učebního materiálu	Pracovní list
Ročník	2
Cílová skupina	vyšší stupeň osmiletého gymnázia, čtyřleté gymnázium
Ověřeno	20. 9. 2012, 2.B
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Metodický pokyn

- možné doplnění informací, lze doplnit zápisem z učebnice či jiným ještě rozšiřujícím výkladem

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PRO UČITELE

SÁMOVA ŘÍŠE A VELKÁ MORAVA

1. SÁMOVA ŘÍŠE

- francký kupec Sámó – v čele „říše“, prestiž díky vedení bojů proti Avarům
- kmenový svaz – spojení, které vzniká jako obranný celek proti nájezdům okolních kmenů
- Wogastisburk – 631, neznámé místo, král Dagobert – bitva, která se asi jediná zachovala písemně ve Fredegarově kronice
- po smrti Sába se kmenový svaz rozpadá na menší jednotky, zřejmě jádrem pozdější Velkomoravské říše

2. VELKÁ MORAVA

Prohlédněte si:

<http://leccos.com/index.php/clanky/velka-morava>

- Nitranské knížectví – Pribina X Mikulčice – Mojmir – po Sámově říši dvě nejvýraznější oblasti, soupeří o moc, Mikulčice na jižní Moravě, Nitra na jižním Slovensku, Mojmir se s Moravany nechává pokřtít pasovským biskupem
- 830 (833) – Mojmir vítěz (830 – 846) – zakládá dynastii Mojmirovců a je prvním vládcem Velkomoravské říše
- Rastislav (846 – 870) – rozbor textu Sv. Gorazd: Život Cyrila a Metoděje – zvláště pasáže jsou důležité informace, které by studenti měli zaznamenat

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V r. **862** objevili se v **Cařihradě** poslové moravského knížete Rostislava a přednesli **císaři Michalu III.** tuto žádost: "Lid náš zavrhl již pohanství; avšak nemáme učitele, jenž by nás v našem jazyce právě víře křesťanské naučil, aby též jiné kraje slovanské vidouce to, napodobily nás; pošli nám tedy, o císaři, biskupa a učitele takového, neboť od vás na vše strany dobrý zákon vychází".

Abychom správně porozuměli této prosbě Rostislavově, je třeba všimnout si politických poměrů, v nichž tehdy žili střeoevropští Slované. Krátce lze poměry ty charakterizovat jako kmenovou rozdrobenost. ... **Říše Karla Velikého** zaujímající celou západní polovinu nynějšího Německa, dále alpské země, celou nynější Francii, nynější Španělsko, ba i téměř celou Itálii, nemohouc už dále postupovat na západ, neustále **usilovala rozšiřovat se na straně východní**, což se mohlo dít jenom na úkor Slovanů... Úsilí toto bylo ovšem v první řadě politické, ale podloženo bylo i **snahou obrátit Slovanů na křesťanskou víru**, aby pomocí náboženského spojení byli získáni pro připojení k říši Karla Velikého neb aspoň pro uznání její převahy. Proto nelze se diviti, že už od začátku IX. stol. pracovali též na Moravě **němečtí misionáři křesťanští**. Nemile se však Moravanů dotýkalo, že když misionářská práce Němců neměla vždy očekávaného úspěchu, nerozpakovali se vynucovat si jej **vojenskými výpravami**.Všecky tyto skutečnosti vysvětlují s dostatek, proč kníže Rostislav obrátil se do Cařihradu s prosbou o poslání takového učitele víry, který by Moravany uváděl v ducha křesťanské víry jinak, než to činili misionáři a biskupové němečtí.....¹

- Cyril a Metoděj – hlaholice – dva byzantští učenci (původem ze Soluně) přichází na Velkou Moravu šířit křesťanství způsobem jiným a bližším domácímu obyvatelstvu; Metoděj jako organizátor a Konstantin (Cyril) jako myslitel; Konstantin vytváří nejstarší slovanské písmo - hlaholici

Obr. 3

Prohlédněte si ukázkou hlaholice: http://lingvistika.mysteria.cz/rusko_hlaholice.htm

- Liturgický jazyk – staroslověnština – **srozumitelnější pro domácí obyvatelstvo než latina**
- **Svatopluk (870 – 894) – dostává se na trůn díky spojení s Franky, nakonec ale Franky z Velké Moravy vyhání, za jeho vlády dochází k největšímu územnímu rozmachu říše**
- 880 arcibiskupství na Moravě – arcibiskup Metoděj; **papež Jan VIII. vydává bulu Industriae tuae, která zaručuje církevní nezávislost a zřizuje na VM vlastní arcibiskupství, prvním arcibiskupem Metoděj, Konstantin umírá v klášteře v Římě, kde přijímá jméno Cyril**
- 885 křesť Bořivoje z rukou Metoděje – **vyjadřuje politickou podřízenost českého knížectví Velkomoravské říši**
- **v následujícím textu z Pověsti o třech prutech je nastíněn důvod konce Velkomoravské říše, který by studenti měli najít**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Je třeba vědět, že **Svatopluk**, vládce Moravy, byl statečným a obávaným mužem pro národy, které s ním sousedily. Tento Svatopluk měl **tři syny**. Když umíral, **rozdělil svou zemi na tři díly** a třem svým synům zanechal po jedné části. Prvního ustanovil velkým (hlavním) vladařem, ostatní dva podřídil svrchovanosti prvního syna. Napomínal je pak, aby jeden proti druhému nečinili rozbroje, a ukázal jim takový příklad: Vzal a svázal tři pruty a podal je prvnímu synovi, aby je zlomil. Když tomu nestačily síly, dal je opět druhému a podobně i třetímu. Potom rozdělil ty tři pruty a dal je třem po jednom. Oni je vzali a na příkaz, aby je zlomili, ihned je přelomili. A tímto příkladem je napomenul a pravil: **„Zůstanete-li svorni a v lásce, nerozlučitelní, nepřátelé vás nebudou moci porazit a podřídít. Povstane-li mezi vámi svár a řevnivost a rozdělíte-li se ve tři vlády, nepodléhající prvému bratrovi, zahubíte se navzájem a sousedními nepřáteli budete zcela zničeni!“** Když pak po Svatoplukově smrti setrvali v míru jeden rok, vznikl mezi nimi svár a roztržka a jeden proti druhému pozvedli vnitřní válku ...²

- **Mojmír II.** (894 – 906) – **vyhrává několik bitev s Franky a řeší vnitropolitický spor s bratrem Svatoplukem II.;** během jeho vlády se některé kmeny od říše odtrhávají; politická nestabilita **možným důvodem oslabení říše a zranitelnosti vůči nájezdům cizích kmenů**
- 906 nájezdy Maďarů, zánik VM

ZDROJE:

[obr. 1] DRAGOVIT. *Wikimedia* [online]. [cit. 20. 9. 2012]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kříž_z_Mikulčic.png#mediaviewer/Soubor:Kříž_z_Mikulčic.png

[obr.2] NEZNÁMÝ. *leccos* [online]. [cit. 20. 9. 2012]. Dostupný na WWW:

<http://leccos.com/index.php/clanky/velka-morava> obrázek nahrazen odkazem.

[obr.3] NEZNÁMÝ. *lingvistika* [online]. [cit. 20. 9. 2012]. Dostupný na WWW:

http://lingvistika.mysteria.cz/rusko_hlaholice.htm

[1] GORAZD. *Život Cyrila a Metoděje* [online]. [cit. 20. 9. 2012]. Dostupný na WWW:

<http://www.orthodoxia.cz/gorazd/pavlik1.htm>

[2] PORFYROGENNĚTOS, Konstantin. *Pověst o třech prutech Svatoplukových* [online]. [cit. 20. 9. 2012]. Dostupný na WWW: http://www.moraviamagna.cz/povesti/p_3pruty.htm

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PRO STUDENTY

SÁMOVA ŘÍŠE A VELKÁ MORAVA

1. SÁMOVA ŘÍŠE

- francký kupec Sámó
- kmenový svaz
- Wogastisburk – 631, neznámé místo, král Dagobert

2. VELKÁ MORAVA

Prohlédněte si:

<http://leccos.com/index.php/clanky/velka-morava>

- Nitranské knížectví – Pribina X Mikulčice - Mojmír
- 830 – **Mojmír** vítěz (830 – 846)
- **Rastislav** (846 – 870)

V r. 862 objevili se v Cařihradě poslové moravského knížete Rostislava a přednesli císaři Michalu III. tuto žádost: "Lid náš zavrhl již pohanství; avšak nemáme učitele, jenž by nás v našem jazyce pravé víře křesťanské naučil, aby též jiné kraje slovanské vidouce to, napodobily nás; pošli nám tedy, o císaři, biskupa a učitele takového, neboť od vás na vše strany dobrý zákon vychází".

Abychom správně porozuměli této prosbě Rostislavově, je třeba všimnout si politických poměrů, v nichž tehdy žili středoevropští Slované. Krátce lze poměry ty charakterizovat jako kmenovou rozdrobenost. ... Říše Karla Velikého zaujímající celou západní polovinu nynějšího Německa, dále alpské země, celou nynější Francii, nynější Španělsko, ba i téměř celou Itálii, nemohouc už dále postupovat na západ, neustále usilovala rozšiřovat se na straně východní, což se mohlo dít jenom na úkor Slovanů... Úsilí toto bylo ovšem v první řadě politické, ale podloženo bylo i snahou obrátit Slovanů na křesťanskou víru, aby pomocí náboženského spojení byli získáni pro připojení k říši Karla Velikého neb aspoň pro uznání její převahy. Proto nelze se diviti, že už od začátku IX. stol. pracovali též na Moravě němečtí misionáři křesťanští. Nemile se však Moravanů dotýkalo, že když misionářská práce Němců neměla vždy očekávaného úspěchu, nerozpakovali se vynucovat si jej vojenskými výpravami.Všecky tyto skutečnosti vysvětlují s dostatek, proč kníže Rostislav obrátil se do Cařihradu s prosbou o poslání takového učitele víry, který by Moravany uváděl v ducha křesťanské víry jinak, než to činili misionáři a biskupové němečtí.....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Cyril a Metoděj – hlaholice
- Prohlédněte si ukázkou hlaholice: http://lingvistika.mysteria.cz/rusko_hlaholice.htm
- Liturgický jazyk – staroslověnština
- **Svatopluk** (870 – 894)
- 880 arcibiskupství na Moravě – arcibiskup Metoděj
- 885 křest Bořivoje z rukou Metoděje

Je třeba vědět, že Svatopluk, vládce Moravy, byl statečným a obávaným mužem pro národy, které s ním sousedily. Tento Svatopluk měl tři syny. Když umíral, rozdělil svou zemi na tři díly a třem svým synům zanechal po jedné části. Prvního ustanovil velkým (hlavním) vladařem, ostatní dva podřídil svrchovanosti prvního syna. Napomínal je pak, aby jeden proti druhému nečinili rozbroje, a ukázal jim takový příklad: Vzal a svázal tři pruty a podal je prvnímu synovi, aby je zlomil. Když tomu nestačily síly, dal je opět druhému a podobně i třetímu. Potom rozdělil ty tři pruty a dal je třem po jednom. Oni je vzali a na příkaz, aby je zlomili, ihned je přelomili. A tímto příkladem je napomenul a pravil: „Zůstanete-li svorni a v lásce, nerozlučitelní, nepřátelé vás nebudou moci porazit a podříditi. Povstane-li mezi vámi svár a žárlivost a rozdělíte-li se ve tři vlády, nepodléhající prvému bratrovi, zahubíte se navzájem a sousedními nepřáteli budete zcela zničeni!“ Když pak po Svatoplukově smrti setrvali v míru jeden rok, vznikl mezi nimi svár a roztržka a jeden proti druhému pozvedli vnitřní válku ...

- **Mojmír II.** (894 – 906)
- nájezdy Maďarů, zánik VM